

هنر نقاشی جلفای نو

هنر نقاشی جلفای نو (اصفهان)

سده‌های ۱۷ و ۱۸

نگارش م. قازاریان

ترجمهٔ ا. گرمانیک

پیشکش به مادر رنجدیده ام

۱. گرمانیک

این هفدهمین کتاب است که به سرمایه آقای هویک ادگاریان چاپ میرسد

نام کتاب : هنر نقاشی جلفای نو (جلفای اصفهان)

نویسنده : مانیا قازاریان

ترجمان : ادیک گرمانیک

ناشر : هویک ادگاریان

شمار : ۲۰۰۰ نسخه

تاریخ : دیماه ۱۳۶۳

چاپ اول

تعداد صفحات : ۹۶ رتعی

چاپ ندا تهران

روی جلد : وانک آمانا پرکیچ جلفای اصفهان

چند سخن

هنر ارمنی که اصالت چند هزار ساله دارد از ویژگی خاص خود برخوردار است و از هزاره سوم پیش از میلاد سرچشمه گرفته در شرایط اجتماعی و زیستی قومهای تشکیل دهنده ملت ارمن در طی تاریخ به تکامل رسیده است .
آثاری که از دوران اورارتو از جمله خرابه های معبد موساسیر بجا مانده است و نیز بسیاری از آثار دیگر چون نگاره های گرمابه گارنی و خود پرستگاه گارنی که اخیراً توسط شادروان مهندس آلکساندر ساهینیان بازسازی و از نو بپاشته شده است گواه مدعای فوق است .

پس از آنکه مسیحیت در ارمنستان گسترش یافت هنر ویژه کلیسایی بر هنر ارمنی سایه افکند و تمهای انجیلی با تأثیرات هنر یونانی موضوع اصلی نقاشی های هنری را تشکیل داد و آنگاه مذهبیان به تذهیب انجیل ها و کتب مقدس پرداخته کتابهایی مصور بوجود آوردند و امروزه بسیاری از آنها در موزه های وانک اصفهان ، ارمنستان ، ونیز ، وین و سایر جاها نگهداری می شود .

همزمان با تذهیب کتابهای مقدس، تصاویر و مناظر انجیلی توسط هنرمندان ارمنی بر روی دیوارهای کلیساها و منازل شخصی توانمندان زمان نقش بست.

پس از کوچ اجباری ارمنیان توسط شاه عباس به ایران میراث هنری ارمنی نیز به مکان جدید منتقل گردید و هنرمندان ارمنی در جلفای نو با بهره‌جویی از میراث هنری سرزمین آبا و اجدادی خود و نیز با مناسبت شدن از هنر پارسی به ابداع آثار هنری گوناگون پرداختند. کلیساها و عمارات محلل بنا گردید و اینها با نقاشی‌های دیواری زیبا تزئین گردیدند.

امروزه خوشبختانه آنچه که در کلیساها صورت گرفته است بواسطه نظارت مستقیم ارمنیان از گرند روزگار مصون مانده است لیکن متأسفانه کمتر عمارت و منزل محلل توانمندان از غنای هنری پیشین خود برخوردار است، تعدادی به مرور زمان ویران شده و نقاشی‌های تعدادی از عمارات بفروش رسیده است. نگارنده این سطور طی چند بازدید از جلفای نو تعداد معدودی از منازل را که هنوز از نقاشی‌های هنری و پیشین خود برخوردارند یافته و مورد بررسی قرار داده است.

آنچه که در این کتاب بنظر خواننده گرامی می‌رسد نتیجه سالها تلاش و پژوهش دکتر مانیا قازاریان هنرشناس نامی ارمنی است، تلاشی که حکایت از بررسی دقیق و فنی آثار نقاشی هنری جلفای اصفهان دارد. امید آنکه مطالب این اثر مورد توجه خوانندگان قرار گرفته ترجمان را از اشتباهات و لغزشهای خود آگاه سازند.

۱. گرمانیک

دی ماه ۶۳

سخن ناشر

کتابی که اکنون به هنردوستان گرامی وقشر پژوهشگر تقدیم میگردد یکی از آثار برجسته مانیا قازاریان هنر شناس نامی ارمنی است . وی با چیرگی و آگاهی تمام بر هنر ایران و ارمنستان و کشورهای اروپائی به نگارش سطور می-پردازد که گویای مطالبی نو در باز شناختن هنر نقاشی جلفای اصفهان و تاثیر پذیری آن از هنر ایران می باشد . هنری که خود در نقاشی کشورهای همسایه ، بویژه روسیه سده ۱۷ و ۱۸ تاثیر عمیقی گذارد .

برای کارشناسان هنر پوشیده نیست که ایران دارای سابقه ای بس درخشان در هنرها و فنون ظریفه است و آثاری که اکنون از گزند حوادث زمان مصون مانده گواه این امر بوده هنوز هم باعث جذب و شگفتی بیننده می شود .

گیرایی این اثر مانیا قازاریان ، ناشر را بر آن داشت تا به ترجمه و نشر آن به زبان فارسی اقدام نماید . گرچه از مدتها پیش ترجمه کتاب حاضر به چند مترجم پیشنهاد شده بود لیکن آنان موفق به انجام این مهم نگشته بودند تا آنکه همین پیشنهاد به ا . گرمانیک مترجم و نویسنده ارمنی گردید و او با کمال میل به این ترجمه همت گماشت و در مدتی کوتاه آنرا آماده چاپ نمود .

مانیا قازاریان دو بار در ایران بوده است و در طی همین سفرها از نزدیک آثار هنری ایران و نقاشی های ارمنی جلفای نورا مورد بررسی تاریخی و هنری قرار داده است . ناشر محتوای کتاب "هنر نقاشی و حکاکی ارمنی در سده های ۱۷ و ۱۸ را با مطالب کتاب حاضر مقایسه نموده فصول مربوط به هوانس مرکوز ، بوگدان سالتاتف ، میناس و هنر جلفای نورا همانند یافته است .

در خاتمه از کوششهای ترجمان و کلیه افرادی که در چاپ این اثر تلاش نموده اند قدردانی و سپاسگزاری می نمائیم و امیدواریم بتوانیم آثار دیگری نیز از این دست منتشر سازیم تا هر چه بیشتر میراث گرانبهای هنر ایرانی و ارمنی را به پژوهشگران ، نگارندگان و خوانندگان بشناسانیم .

هویک ادگاریان

مانیا قازاریان

کتاب حاضر که پژوهش ژرف و دقیقی است به قلم مانیا قازاریان دکتر هنر شناسی تعلق دارد. پیش از او افراد بسیاری در زمینه "هنر نقاشی سده های ۱۷ و ۱۸ کار کرده اند اما هیچیک در ارائه واقعیات تاریخی به موفقیتی که قازاریان دست یافته، نایل نگشته اند.

مانیا قازاریان در شهر تفلیس زاده شد و در انستیتوی هنر ایروان تحقیق نمود. او در نگارخانه دولتی ارمنستان، آنگاه در انستیتوی هنر وابسته به آکادمی علوم ارمنستان بکار پرداخت و اکنون در همین انستیتو بخش هنرهای کاربردی ارمنی را سرپرستی میکند.

وی بسال ۱۹۶۵ بخاطر کتاب "واریتس سورنیانتس" به درجه فوق لیسانس در هنر نقاشی نایل گردید. کتاب "هنر نقاشی در سده های ۱۷ و ۱۸، نتیجه سالها رنج و تلاش و تحقیق اوست که در آن اسناد و مدارکی ارائه نموده آثار پدید آمده در جلفای نو، قاهره، مسکو، لووف، اچمیادزین و تفلیس را مورد بررسی قرار میدهد. که البته بخش اعظم آنها را در محل بامشاهده عینی مورد پژوهش قرار داده است. و به همین سبب بود که م. قازاریان در سالهای ۶۶ - ۱۹۶۵ به ایران آمد و در تهران، تبریز، اصفهان، جلفای نو به تحقیق در مورد هنر ایران بویژه هنر نقاشی ارمنی پرداخت.

به خاطر کتاب هنر نقاشی ارمنی در سده های ۱۷ و ۱۸، شورای علمی انستیتوی هنر شوروی در ژوئن سال ۱۹۶۹ به مانیا قازاریان درجه علمی دکترا در رشته "هنر شناسی اعطاء نمود. وی نگارنده کتب "واریتس سورنیانتس" (ارمنی)، "هوناتانیان های نقاش" (روسی)، "گریگورخانجیان" (روسی) و مقالات عدیده میباشد. او فعالیت های بسیاری در زمینه اجتماعی و فرهنگی بعنوان اسناد و غیره انجام می دهد و عضو هیئت مدیره بخش ارمنی کمیته فرهنگی ایران و شوروی است.

هارتیون میناسیان

(نقاش)